

A l'esquerra, façana de Porcelanosa, una de les empreses líders del sector. A la dreta, interior d'una factoria taulellera. Gràcies a aquesta indústria, les comarques septentrionals s'han convertit en les més riques del País Valencià.

La febre del taulell

Les comarques de la Plana viuen una situació econòmica molt positiva, gràcies a l'expansió del sector de la rajola ceràmica. Una indústria que ha permès que la comarca tinga un índex de parats del 7,4%, i unes expectatives d'expansió que no han tocat sostre.

S' amplien fàbriques, les exportacions creixen, onze mil contractes l'any, quaranta el dia, les empreses es disputen els millors professionals, els empresaris pressionen les autoritats públiques perquè adequen una infraestructura de carreteres obsoleta, la passada fira de Cevisama va tenir un balanç molt positiu i féu créixer els contractes de venda, sobretot a l'exterior...

Antics llauradors com Josep Soriano, hereus de petites fàbriques artesanals com són els propietaris de Vallesmar, de Diago i de Gaya Forés, persones que tenien petits comerços i tallers, com els Roig, han teixit un imperi que aquests darrers anys ha demostrat un gran dinamisme i que ha convertit Castelló en la tretzena província de l'estat espanyol quant a PIB per habitant. Aquest boom del sector taulellera ha fet que, aquesta última dècada, Cas-

telló supere en Valor Afegit Brut València i Alacant, ço que indica que les comarques septentrionals s'han convertit en les més riques del País Valencià, quan a mitjan anys 80 eren les més pobres.

Una gran part dels pobles que les integren es converteixen en ciutats dormitori de grans nuclis taulellers, com són l'Alcora, Onda, Vila-real o Nules. El pes econòmic d'aquestes poblacions condiciona la creació d'una nova comarcalització que correspondria a l'actual mapa de la indústria taulellera i que ha estat batejat amb el nom de Comarca Industrial Taulellera (CIT) de la Plana, un territori que va des d'Almenara, Xilxes i la Vall d'Uixó, pel sud, a la zona de Cabanes i la Vall d'Alba, pel nord.

Les xifres canten. Les comarques de la Plana, Alta i Baixa, concentren el 96,9% del total de la producció de l'estat espanyol.

Les 183 empreses que hi ha en l'àrea de Castelló van facturar, l'any passat, un total de 407.800 milions. Les vendes totals estimades augmentaren un 13,05% respecte al 1996, segons dades facilitades per la patronal ASCER.

Una altra dada que reflecteix amb més contundència l'expansió del sector és el nivell de producció de rajoles ceràmiques, que ha experimentat un creixement continu. De 228 milions de m² el 1991, ha passat a 424 m² el 1996. Així, l'augment de la producció valenciana d'aquests últims anys, semblant a l'augment mundial, ha estat considerable: del 25% el 1995 i del 6% el 1996, i les estimacions per al 98 preveuen un increment del 20% respecte al 97, gràcies a la incorporació de tecnologies innovadores que permeten de desenvolupar nous productes ceràmics per obrir nous segments de mercat.

Entre aquestes inversions, es destaquen els nous forns que es van introduint enguany en la tecnologia de la porcellana esmaltada. En concret, hi ha prevista l'entrada en funcionament d'una desena d'aquests forns.

Aquest bon moment que viu el sector s'ha manifestat en l'èxit de vendes de les darreres fires (Orlando, Birmingham) i en el fet que avui algunes empreses ceràmiques inverteixen per ampliar les plantes de producció, amb la demanda de nous llocs de treball que aquesta expansió genera. L'augment del volum de negocis i el canvi en el sistema de torns aplicats han fet que es necessiten més professionals. De fet, el mercat laboral castellanenc té cada vegada més dificultats per a satisfer la demanda de treballadors del sector. Algunes empreses de treball temporal són incapaces de donar resposta al perfil laboral exigint pel sector i han de recórrer a les bases de dades de filials de demarcacions foranes.

Però tot moment dolç té la seua història i el seu perquè. Al principi dels 60 hi hagué un gran canvi tecnològic en el sector, gràcies a la inversió de capital aportat per empresaris locals exportadors de taronja. Les bones característiques minearològiques de les argiles autòctones permeten la primera revolució tecnològica amb la introducció de les premses semiautònòmiques i els forns continus. Aquest fet va portar el llançament industrial de la comarca perquè incrementava la productivitat per treballador, fins al punt d'acostar-se a la productivitat de la competència italiana. El sector va anar creixent fins que va arribar la crisi energètica del 1973-75, que va ser un període d'estancament de la producció. Aquest daltabaix se superà gràcies a l'esforç inversor fet en la nova tecnologia de la monococcia amb argiles atomitzades. Aquest nou canvi va portar a la pràctica desaparició de la tecno-

logia anterior. A principi dels 80, el sector ja es trobava en condicions d'encarar-se amb garanties al mercat sense fronteres.

La concentració industrial de la regió ha permès el desenvolupament d'una sèrie d'indústries auxiliars: mecàniques, elèctriques i electròniques. Alhora, hi ha hagut una gran expansió de la indústria de frites i colors ceràmics, que va nàixer com a suport inicial de la indústria local. Amb el pas del temps, l'activitat ha arribat a ser capdavantera mun-

ARXIU / LEVANTE-EMV

dial en l'exportació d'aquests productes per a la indústria taulellera. A part l'esforç privat inversor, cal remarcar el paper destacat de l'Institut de Tecnologia Ceràmica, adscrit a la Universitat Jaume I, que té en el seu Consell Social importants empresaris ceràmics. Aquesta institució ha contribuït a la investigació bàsica i aplicada dels problemes tècnics propis d'aquest món tan tecnificat.

No tot són flors i violes. Les comarques de la Plana tenen unes mancances logístiques molt greus, pel que fa a les comunicacions dels principals nuclis productors (accessos al port de Castelló, connexions entre les poblacions, circumval·lació de Nules i Borriana...). Els poders públics

s'han vist obligats a adoptar mesures urgents per evitar les "processons" de camions de gran tonatge i de cotxes en la xarxa viària castellanenca. Tot i les inversions en marxa, el retard històric és considerable.

Per una altra part, fonts sindicals denuncien la falta de prevenció contra la sinistralitat laboral, de forma que hi ha accidents amb molta freqüència. Un altre punt de preocupació és la paralització des de l'any 93 del conveni general de la ceràmica. Aquest bloc-

catge de les negociacions significa, segons els sindicats, que hi haja "un buit de regulació" i que molts operaris que es desplacen diàriament no cobren el plus de quilometratge. Molts d'aquest operaris provenen del sector agrícola, en el qual els salaris són més baixos, i d'ací ve que es conformen, moltes vegades per desconeixement, amb la seua prestació econòmica. Malgrat aquests buits de regulació, des de CC OO i UGT reconeixen que hi ha un augment de contractes indefinits, encara que continua persistint una gran diferència entre el personal fix i el contractat.

Un punt d'especial preocupació en el sector està en la poca sensibilitat pública en la pugna entre el subministrador públic de gas natural i les fàbriques consumidoras. La liberalització dels subministrament d'aquest combustible dóna esperances a augmentar la competitivitat dels productes ceràmics per una disminució consegüent del cost de producció.

Malgrat aquests interrogants, el sector ceràmic s'encara amb la globalització econòmica amb un cert optimisme. L'esperit de treball i d'innovació que històricament han demostrat empresaris i treballadors és la clau perquè el sector del taulell castellanenc continue movent-se en l'avantguarda mundial i mire sense por el demà.

Pau Salvador

Josep Soriano, propietari de Porcelanosa, és un antic llaurador reconvertit en un dels empresaris capdavaners del sector. La inversió del capital provinent de la taronja va ser essencial per a l'enlairament de la indústria de la rajola ceràmica.